

Transportmidler

Transportmidler omfatter land-, sjø-, vei- og maritime transportmidler. Universell utforming av disse transportmidlene stiller forskjellige krav etter hva slags transportmiddel det dreier seg om. Det er for eksempel ulike muligheter for tilpasning til ulike behov om bord på et fly enn om bord på et tog. Et sentralt element er sikkerhet, for eksempel i form av alternative formater for varslingsanlegg, fremkommelighet i korridorer og god belysning på passasjerskip og ferger, gode evakueringsmuligheter, tilgang på informasjon i forbindelse med nødssituasjoner etc. Det er som regel operatørene som er ansvarlige for universell utforming av transportmidler, og av tjenestene som utøves på disse. I dag eksisterer det omfattende krav til likeverdig kvalitet på transporttjenester overfor passasjerer med nedsatt funksjonsevne, utarbeidet i EU og gjeldende i Norge gjennom EØS avtalen. Men det eksisterer p.t. bare begrenset med standarder for universell utforming av transportmidler. Det er viktig å se universell utforming av transportmidler i nær sammenheng med infrastruktur, jfr. høyde på plattform i forhold til inngangsparti på en passasjervogn eller en buss. Her finner du en oversikt over gjeldende lover og regler, veiledere og standarder, eksempler på god praksis og annet.

Standarder

Relevante standarder for universell utforming og persontransport - status 2016

Det er i dag tilgjengelig flere standarder og andre normative dokumenter, norske såvel som europeiske, som er relevante for universell utforming og transportrelaterte produkter og tjenester. Det er også en rekke standarder som vil bli vedtatt i nærmeste fremtid på jernbaneområdet, som særlig gjelder vognmateriell.

NS-EN 12182 Krav til tekniske hjelpemidler

Norsk Standard NS-EN 12182 Tekniske hjelpemidler for funksjonshemmede - Generelle krav og prøvingsmetoder er en europeisk standard som spesifiserer generelle krav og testmetoder for tekniske hjelpemidler for personer med nedsatt funksjonsevne. Noen av disse kravene er også aktuelle for transportsektoren, for eksempel alarmer i transportmidler.

Veiledning for standardisering for tilgjengelig transport

I 2004 laget det europeiske standardiseringsorganet CEN en CEN Workshop Agreement CWA 45546-1:2004 Guidelines to standardisers of Collective Transport Systems, Needs of older people and persons with disabilities. Dette er en veiledning til arbeid med standarder for offentlig transport og hvordan man inkluderer behov for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Lover og forskrifter

Lovgivning i Norge og EU på området universell utforming og persontransport - status 2016

Både norsk lovgivning og EU-lovgivning relevant for Norge gjennom EØS avtalen har utviklet seg de siste årene. Det følgende gir en oversikt over lover, forskrifter og EU-direktiver som er relevante for området universell utforming og tilgjengelighet når det gjelder persontransport, passasjerrettigheter på ulike transportområder og annet.

Lov om offentlige anskaffelser og krav om universell utforming

I lov om offentlige anskaffelser og i anskaffelsesforskriften er det stilt krav om at oppdragsgiver under planleggingen av en anskaffelse bl.a. skal ta hensyn til universell utforming av anskaffelsen. Men dette er et hensyn som også bør følges opp i resten av prosessen for offentlige anskaffelser noe som kan gjøre på flere områder.

Gjeldende forskrifter for tilgjengelige busser

Det er i dag gjeldende et sett med forskrifter, europeiske og norske, som regulerer hvordan busser av ulike klasser skal konstrueres for å sikre tilgjengelighet for alle passasjerer. Dette er en oversikt over regelverket samt henvisning til en veiledning utarbeidet av Sintef Teknologi og samfunn i 2004.

Om norsk og europeisk lovgivning for transportmidler

Det finnes i dag en betydelig mengde lovgivning som dekker krav til transportmidler som benyttes i offentlig transport. Gjennom EØS avtalen har Norge tatt inn i nasjonalt lovverk direktiver og forordninger som omfatter både vei-, sjø-, luft- og jernbanetransport og krav til transportmidler.

Politiske dokumenter

Nasjonal transportplan 2014-2023

Nasjonal transportplan 2014-2023 (Melding til Stortinget Meld. St. 26 (2012–2013)) er gjeldende transportplan (pr. 2016) og inneholder mye informasjon om planlagte tiltak innen universell utforming og transport.

Et eget kapittel og flere avsnitt i Nasjonal Transportplan 2014-2019 tar opp universell utforming i persontransport.

Nasjonal transportplan

Nasjonal transportplan er regjeringens dokument for å trekke opp langsiktig strategi for samferdsel i Norge. Ett av hovedmålene for NTP er universell utforming. Dette gjennomføres gjennom en rekke konkrete tiltak.

